

Peter
Handke

**GOLMANOV
STRAH OD
PENALA**

Prevela s nemačkog
Drinka Gojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Peter Handke

DIE ANGST DES TORMANNS BEIM ELFMETER. ERZÄHLUNG

Copyright © Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1970
All rights reserved by and controlled through Suhr-
kamp Verlag Berlin.

Translation copyright © za srpsko izdanje 2019, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

**GOLMANOV
STRAH OD
PENALA**

Sadržaj

GOLMANOV STRAH OD PENALA 9

Drinka Gojković:

Peter Handke, buntovnik i utopista.133

O piscu.147

„Golman je gledao kako lopta prelazi liniju...“

Monteru Jozefu Blohu, nekada poznatom golmanu, saopštili su, kad se pre podne javio na posao, da je otpušten. U svakom slučaju, tako je Bloh protumačio činjenicu da u trenutku njegovog pojavljivanja na vratima barake u kojoj su se radnici upravo nalazili niko sem nadzornika nije podigao pogled sa užine, i napustio je gradilište. Na ulici je podigao ruku, ali auto koji je prolazio kraj njega – iako Bloh nije podigao ruku da bi zaustavio taksi – nije bio taksi. Najzad, začu ispred sebe zvuk kočnice; Bloh se okrete: iza njega je stajao taksi, vozač je psovao; Bloh se ponovo okrete, uđe u auto i odveze se do tržnice delikatesa.

Bio je lep oktobarski dan. Pored jednog kioska Bloh pojede vruću kobasicu, pa se, između kioska, uputi ka bioskopu. Što god je video, smetalo mu je;

pokuša da primećuje što je moguće manje. Kad se našao u bioskopskoj sali, s olakšanjem uzdahnu.

Naknadno se začudi što je blagajnica, na pokret kojim je on, ništa ne govoreći, stavio novac na pokretnu ploču, odgovorila, kao da se to samo po sebi razume, drugim pokretom. Pored filmskog platna primeti električni časovnik sa fosfornim brojčanicom. Usred filma začu kako zvoni neko zvono; dugo nije mogao da odredi zvoni li to u filmu, ili napolju, na tornju crkve pored tržnice.

Kad se ponovo našao na ulici, kupi grožđe, koje je u ovo doba godine bilo naročito jeftino. Krete dalje, jedući grožđe i pljujući kožice. U prvom hotelu u kome je pitao za sobu odbiše ga, jer je uza se imao samo aktntašnu; u drugom, koji se nalazio u jednoj sporednoj ulici, portir ga sam odvede do sobe. Portir još nije ni izašao, a Bloh se spusti na krevet i ubrzo zaspa.

Uveče izađe iz hotela i napi se. Kasnije se otrezno i pokušao da telefonira prijateljima; kako su oni mahom stanovali izvan tog grada, a telefonski aparat je samo gutao metalni novac, Bloh ubrzo ostade bez sitnine. Jedan policajac, koga je pozdravio misleći da će ga time navesti da stane, nije mu otpozdravio. Bloh se upita nije li, možda, policajac pogrešno protumačio reči koje mu je on doviknuo, i seti se kako

mu je, naprotiv, blagajnica u bioskopu pokretom koji se sam po sebi razume okrenula ploču s ulaznicom. Toliko ga je začudila brzina tog pokreta da umalo nije propustio da uzme kartu s ploče. Odluči da potraži blagajnicu.

Kad je došao do bioskopa, reklamni izlozi upravo su se gasili. Bloh ugleda nekog čoveka kako stojeći na merdevinama zamenjuje naslov današnjeg naslovom sutrašnjeg filma. Sačeka da pročita naslov novog filma, pa ode natrag u hotel.

Sledeći dan bio je subota. Bloh odluči da u hotelu ostane još jedan dan. Osim jednog američkog bračnog para, u sali za doručak bio je sam; neko vreme slušao je njihov razgovor, a kako je ranije u nekoliko navrata sa svojim timom odlazio u Njujork na turnir, ponešto je uspevao da razume; zatim izađe da kupi novine. Novine su, pošto je posredi bilo vikend-izdanje, toga dana bile naročito teške; nije ih razvijao, nego ih pod miškom donese natrag u hotel. Ponovo sede za već pospremljeni sto od doručka i odvoji dodatak sa oglasima; to ga je pritiskalo. Vide kako ulicom, noseći debeli primerak novina, idu čovek i žena. Zaustavio je dah dok nisu prošli. Tek tad shvati da su to ono dvoje Amerikanaca; pošto ih je prethodno video samo za stolom, u sali za doručak, na ulici ih nije prepoznao.

Zatim je u jednom kafeu dugo pio vodu koju su, u čaši, posluživali uz kafu. Povremeno je ustajao i sa jedne od hrpa novina koje su ležale na stolicama i stolovima posebno za to namenjenim, donosio poneku ilustrovanu reviju; odnoseći u jedan mah revije što su se nagomilale pored njega, servirka je u odlasku upotrebila reč „sto za novine“. Bloh, kome je prelistavanje revija i časopisa, s jedne strane, teško padalo, dok, s druge, nije mogao da odloži nijednu svesku pre no što je do kraja ne prelista, nastojao je da tu i tamo baci pogled na ulicu; suprotnost između ilustracija u reviji i smenjivanja slika napolju donosila mu je olakšanje. Izlazeći, sam je vratio ilustrovane revije na sto.

Kiosci na tržnici delikatesa već su bili zatvoreni. Neko vreme Bloh je usput šutirao trulo voće i povrće koje mu se našlo pred nogama. Negde između kioska obavio je nuždu. Dok je mokrio, vide da su zidovi drvenih baraka na sve strane crni od urina.

Kožice od grožđa, koje je ispljunuo prethodnog dana, još su ležale na trotoaru. Bloh položi novčanicu na pokretnu ploču blagajne; pri okretanju, novčanica se zaplete; Blohu to posluži kao povod da nešto kaže. Blagajnica odgovori. On reče još nešto. Pošto to nije bilo uobičajeno, blagajnica ga pogleda. Njemu to daje povoda da nastavi da priča. Kad se ponovo

našao u bioskopskoj sali, Bloh se seti roto-romana i električnog rešoa što su stajali pored blagajnice; zaveli se i poče da razlikuje pojedinosti na platnu.

Kasno po podne odveze se tramvajem na stadion. Uze mesto za stajanje, ali onda sede na novine koje još nije bio bacio; nije mu smetalo što su mu gledaoci ispred njega zaklanjali vidik. Tokom utakmice većina je posedala. Bloha nisu prepoznali. On ostavi novine na betonu, spusti na njih pivsku flašu i, da bi izbegao gužvu, ode sa stadiona pre poslednjeg zvižduka pištaljke. Mnoštvo gotovo praznih autobusa i tramvaja koji su čekali pred stadionom – utakmica je bila derbi sezone – začudi ga. Sede u jedan tramvaj. Sedeo je unutra gotovo sasvim sam, dok najzad nije počeo da iščekuje. Je li sudija produžio utakmicu? Kad je podigao pogled, Bloh vide da sunce zalazi. Bez namere da time nešto izrazi, on spusti glavu.

Napolju se iznenada podiže vetar. Gotovo u istom trenutku kad se čuo poslednji zvižduk pištaljke, koji se sastojao od tri dugotrajna pojedinačna piska, vozači i kondukteri popeše se u autobuse i tramvaje, a sa stadiona stadoše trkom stizati ljudi. Bloh je uobražavao da čuje zvuk pivskih flaša koje padaju na teren; u isto vreme, čuo je kako prašina udara u prozorska okna. U bioskopu se bio zavalio unatrag, a sad, kad su u tramvaj počeli da nadiru gledaoci,

nagnuo se napred. Na sreću, imao je uza se bioskopski program. Učini mu se da su na stadionu upravo uključili reflektore. Blesava pomisao, reče Bloh. Pod svetlošću reflektora on je rđavo branio.

U centru grada je neko vreme pokušavao da nađe telefonsku govornicu; kad naiđe na praznu, vide da slušalica u njoj istrgnuta leži na zemlji. Najzad ode da telefonira sa Zapadne železničke stanice. Pošto je bila subota, nije uspeo da dobije gotovo nikog. Kad konačno jedna žena, koju je nekada poznao, podiže slušalicu, morao je neko vreme da govori dok je shvatila ko je. Dogovoriše se da se nađu u kafani blizu Zapadne stanice, u kojoj je, Bloh je to znao, postojao džuboks. Vreme do ženinog dolaska prekratio je ubacujući novčiće u automat i puštajući druge da biraju ploče umesto njega; on sâm posmatrao je fotografije i potpise fudbalera po zidovima; lokal je pre nekoliko godina bio zakupio neki igrač navale nacionalnog tima, koji je posle otišao preko okeana za trenera jednog od američkih divljih ligaških timova i koji se, kad je liga rasformirana, tamo i izgubio. Bloh zapodenu razgovor s devojkom koja je, sedeći za stolom ispred automata, naslepo pritiskala iza sebe i stalno birala istu ploču. Ona izađe s njim iz lokala. Pokušao je da je odvede u najbliži kućni ulaz, ali su sve kapije već bile zaključane. Kad je jedna

popustila, pokazalo se da se, sudeći po pesmi, iza drugih vrata upravo održava služba božja. Udoše u lift koji se nalazio između prvih i drugih vrata; Bloh pritisnu dugme za poslednji sprat. Lift nije ni krenuo, a devojka opet htjede napolje. Bloh sad pritisnu dugme za prvi sprat; tu izadoše i ostadoše na stepeništu; devojka poče ispoljavati nežnost. Zajedno se popeše uz stepenice. U potkrovlju je stajao lift; udoše unutra, spustiše se u prizemlje i izadoše na ulicu.

Bloh je neko vreme išao uz devojku, a onda se okrete i vrati se u onu kafanu. Njegova poznanica, još u mantilu već je čekala. Bloh objasni devojčinoj prijateljici koja je još uvek sedela za stolom pored automata, da se devojka neće vraćati, i sa poznanicom izađe iz kafane.

Bloh reče: „Sâm sam sebi smešan, ovako bez mantila, kad si ti u mantilu“. Žena ga uze pod ruku. Da bi oslobodio ruku, Bloh se napravi da hoće nešto da joj pokaže. Nije, međutim, znao šta bi joj pokazao. Odjednom dobi želju da kupi večernje novine. Prodoše kroz nekoliko ulica, ali prodavca novina ne sretoše ni u jednoj. Najzad se autobusom odvezoše do Južne stanice; stanična zgrada, međutim, već je bila zatvorena. Bloh se pretvarao da se uplašio; ali, u stvari, i jeste bio uplašen. Ženi, koja mu je već u autobusu, otvorivši tašnu i igrajući se predmetima u njoj,

nagovestila da joj nije dobro, reče: „Zaboravio sam da ostavim cedulju“, ne znajući šta zapravo hoće da kaže rečima „cedulja“ i „ostaviti“. U svakom slučaju, sam uskoči u jedan taksi i odveze se do tržnice delikatesa.

Kako je bioskop subotom davao noćnu predstavu, Bloh je čak stigao prerano. Ode u ekspres-restoran u blizini i stojeći pojede pljeskavicu. Pokuša da za najkraće moguće vreme ispriča kelnerici vic; pošto je vreme isteklo, a on još nije stigao do kraja, prekide usred rečenice i plati. Kelnerica se nasmeja.

Na ulici srete nekog poznanika i ovaj mu zatraži novac. Bloh ga opsova. Kad ga pijanac zgrabi za košulju, ulica se zamrači. Pijanac uplašeno pusti ruku. Bloh, koji je znao da će se svetleća bioskopska reklama ugasiti, brzo se udalji. Pred bioskopom srete blagajnicu; ulazila je u auto u kome je bio neki čovek.

Bloh je gledao prema njoj. Ona mu, već u autu, na sedištu pored vozača, nameštajući haljinu pod sobom, uzvratila pogled; bar je Bloh to shvatio kao uzvraćaj. Nije moglo biti ništa drugo; ona zalupi vrata i auto krete.

Bloh se vrati u hotel. Hotelsko predvorje zateče osvetljeno, ali pusto; kad je uzimao ključ sa kuke, iz pretinca ispade savijena cedulja; on je razvi: to je bio račun. Još dok je s ceduljom u ruci stajao u predvorju i posmatrao usamljeni kofer kraj vrata, iz

spremišta izade portir. Bloh mu na brzinu zatraži neke novine gledajući pritom kroz otvorena vrata u spremište, u kome je portir, na stolici donetoj iz predvorja, očigledno bio zadremao. Portir zatvori vrata, tako da je Bloh mogao videti samo još male merdevine sa zdelom supe na vrhu, i poče da govori tek kad se uputio za portirski pult. Ali Bloh je već zatvaranje vrata shvatio kao odrečan odgovor, pa je krenuo stepeništem u svoju sobu. Samo pred jednim vratima u zaista dugačkom hodniku vide par cipele; kad uđe u sobu, on, ne razvezujući pertle, skide cipele i iznese ih pred vrata. Leže na krevet i istog trenutka zaspa.

Usred noći ga na kratko vreme probudi svađa u susednoj sobi; a možda je i njegov sluh bio prenadražen od iznenadnog buđenja, pa mu se samo činilo da su glasovi iz susedstva svađalački. Udari pesnicom o zid. Na to ču šum vode koja teče. Onda zavrnuše slavinu; nastade tišina i on opet zaspa.

Sledećeg jutra Bloha probudi sobni telefon. Pitali su ga namerava li da ostane još jednu noć. Dok je posmatrao aktntašnu na podu – pregrade za kofer u sobi nije bilo – Bloh samo izgovori „da“ i spusti slušalicu. Pošto je iz hodnika doneo cipele koje su, sigurno zato što je bila nedelja, ostale neočišćene, on bez doručka napusti hotel.